

Krzyż Walecznych 1940,
fot. Muzeum AK

Realizacja akcji „Burza” w Okręgu **Kraków** i Podokręgu **Rzeszów** AK

Do najważniejszych osiągnięć żołnierzy AK z Podokręgu Rzeszów „Ogniwo” należy zaliczyć następujące działania w poszczególnych inspektoratach.

Żołnierze inspektoratu przemyskiego AK przeprowadzili akcje sabotażowe na liniach kolejowych, niszcząc pociągi i wysadzając trakcje kolejowe. Oddziały 38 i 39 Pułku Piechoty AK walczyły m.in. o Przemyśl, Jarosław, Pruchnik, Ożańsk, Radymno i Łańcut.

W inspektoracie rzeszowskim wydzielone oddziały utworzyły Grupę Operacyjną 24 Dywizji Piechoty AK pod komendą kpt. Łukasza Cieplińskiego. Zajęto Strzyżów, Kolbuszową, Tyczyn, podjęto walki o Rzeszów (29 lipca – 2 sierpnia) i Białową. I Zgrupowanie rzeszowskiego Obwodu AK broniło wspomnianej wcześniej Rzeczypospolitej Hyżnieńsko-Niebyleckiej. Kpt. Adam Lazarowicz z dębickiego Obwodu AK w ramach 5 Pułku Strzelców Konnych prowadził „wzmoczoną akcję dywersyjną” od 28 lipca do 12 września. Jednym z największych i najkrwawszych starć była dwudniowa bitwa na polanie Kałużówka (23–24 sierpnia) w lasach pomiędzy Dębicą a Pilznem.

Rewers sztandaru bojowego Inspektoratu AK Rzeszów, 1943 r., fot. Muzeum AK

Komendant podokręgu otrzymał 26 września 1944 r. rozkaz rozwiązania oddziałów partyzanckich. „Burza” na tym terenie, w której wzięło udział ponad 6 tys. żołnierzy AK, osiągnęła część zakładanych celów. Po wkroczeniu Sowietów wobec akowców rozpoczęły się represje: wielu partyzantów walczących z Niemcami zamordowano, a ok. 2,5 tys. zostało wywiezionych w głąb Związku Radzieckiego.

Zupełnie inaczej realizowana była koncepcja „Burzy” w zachodnich inspektoratach Okręgu Kraków. Wpływ na to miało kilka czynników, w tym ustabilizowanie się w pierwszej połowie sierpnia 1944 r. sowiecko-niemieckiego frontu na linii od ujścia Wisłoki do Wisły w kierunku Karpat na wysokości Dukli. Nie bez znaczenia były również przychodzące ze wschodnich ziem polskich informacje o represyjnym postępowaniu Sowietów wobec Armii Krajowej, przeprowadzona przez Niemców 6 sierpnia masowa łapanka i aresztowanie kilku tysięcy ludzi na ulicach Krakowa (tzw. „czarna niedziela”) oraz schwytanie 11 sierpnia w stolicy Generalnego Gubernatorstwa inspektora Komendy Głównej AK, planowanego na dowódcę Obszaru Krakowsko-Śląskiego, gen. Stanisława Rostworowskiego „Odry”.

Grupa partyzantów z batalionu por. Edwarda Przybyłowicza „Bema”, zbiory Archiwum Ślaskich

Partyzanci 3 Pułku Piechoty z mieleckiego inspektoratu AK 29 lipca zajęli stację kolejową w Dębie, współpracowali z Armią Czerwoną w przygotowaniu przepraw przez San i Wisłę w okolicach Baranowa oraz wspólnie z Sowietami wkroczyli 6 sierpnia do Mielca.

W inspektoracie jasielskim AK, rozciągniętym od Bieszczad po Pogórze Ciężkowickie, odtwarzano 22 Dywizję Piechoty AK składającą się z trzech pułków strzelców podhalańskich – 2 w Sanku, 5 w Jasle oraz 6 w Krośnie i Brzozowie. Żołnierze pchor. Franciszka Kochana „Leszka” 26 lipca opanowali Iwonicz-Zdrój, tworząc w ten sposób Rzeczypospolitą Iwonicką, która utrzymała się aż do 13 września, kiedy do miasta weszli Sowietci. Natomiast I batalion 5 Pułku Strzelców Podhalańskich AK por. Edwarda Przybyłowicza „Bema” 17 sierpnia 1944 r. pod Gilową Górą przygotował zasadzkę na kolumnę samochodów niemieckich, która jest najgłośniejszą bitwą w jasielskim Obwodzie AK.

Poranna zbiórka. Za stołem trzeci od lewej stoi dowódca Zgrupowania „Północ” 5 PSP AK por. Edward Przybyłowicz „Bem”, Czermna 1944 r., zbiory Archiwum Ślaskich

MUZEUM AK - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA I WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO